

Häiriötilanteiden hallintaa maakunnallisella yhteistyöllä

Etelä-Savon
hyvinvointialue

ELOISA

ETELÄ-SAVON
PELASTUSLAITOS

Valtakunnallinen turvallisuustapahtuma 2024, Rovaniemi 23.5.2024

**Riskienhallintapäällikkö Jani Jämsä
Etelä-Savon hyvinvointialue, Pelastus- ja turvallisuuspalvelut**

Sisältö

- Yhteisen varautumisen pohja:
- Kansallinen riskinarvio - Etelä-Savon alueellinen riskiarvio
- Alueelliset varautumisen rakenteet ja yhteistyö
- Etelä-Savon valmiusjohtoryhmä ja valmiusfoorumi
- Yhteinen valmiussuunnittelu ja varautuminen
- Yhteinen työkalu:
- Etelä-Savon häiriötilannekeskus –toimintamalli

Etelä-Savon alueellinen riskinarvio 2023

Etelä-Savon Hyvinvointialue
Etelä-Savon Valmiusjohtoryhmä

6.3.2023

Etelä-Savon alueellisen riskiarvion uhka- ja häiriötilannetaulukko

SKENAARIOT					
1. Luonnon aiheuttamat onnettomuudet ja sään ääri-ilmiöt	1.1 Raju ilma ja matalapainemyrsky	1.2 Talvimyrsky (Laajalle alueelle ulottuva talvimyrsky, johon liittyy pakkasjakso) (runsas lumentulo, tykkylumi, jäätävä sade)	1.3 Tulvat (Vesistö tai hulevesitulva, suurtulva, pato-onnettomuus)	1.4 Metsä- ja maastopalot (useampi yhtäaikainen laaja metsäpalo, laaja metsäpalo)	1.5 Pitkittynyt ja poikkeuksellinen sääilmiö (pitkä kuivuusjakso, pitkä hellejakso/kuumuus, pitkä pakkasjakso)
2. Suuronnettomuudet (Laajat onnettomuustilanteet)	2.1 Kriittisen infran tai yhteiskuntaa vaikuttava suuri rakennuspalo (tulipalo merkittävässä kohteessa)	2.2 Vakava CBRNE onnettomuus ja ympäristöonnettomuus	2.3 Vakava tieliikenneonnettomuus	2.4 Vakava raideliikenneonnettomuus	2.5 Vakava lentoliikenneonnettomuus
	2.6 Vakava sisävesistön onnettomuus	2.7 Meriliikenteen suuronnettomuus			
3. Infrastruktuurin häiriöt	3.1 Alueelliset vesihuollon häiriöt	3.2 Alueelliset voimahuollon häiriöt: - Sähkönjakelunhäiriö, - Lämmönjakeluhäiriö - Polttoaineiden saannin häiriö	3.3 Alueelliset ICT-häiriöt Tieto- ja viestintäverkkojen ja palveluiden vakava häiriö	3.4 Kuljetus- ja logistiikan häiriöt: - Alueellisen liikenneinfran häiriöt, - Elintarvikehuollon- ja päivittäistavara huollon häiriöt - Jätehuollonhäiriö	3.5 Lääkkeiden ja lääkintätarvikkeiden saatavuus ja jakeluhäiriö
4. Muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta ja terrorismi	4.1 Yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta, terrorismi ja väkivaltainen liikehdintä	4.2 Laajamittainen maahantulo			
5. Terveysturvallisuuden häiriöt	5.1 Laajamittaiset tartuntataudit Pandemia tai muu vastaava laajalle levinnyt epidemia	5.2 Eläintaudit	5.3 Monipotilastilanteet	5.4 Mikrobilääkeresistenssi	5.5 Kasvintuotannon riskit ja häiriötilanteet
6. Laaja-alainen vaikuttaminen	6.1 Kyberhyökkäys	6.2 Kriittisen infran häiriöt	6.3 Informaatiovaikuttaminen	6.4 Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen vaikuttaminen	6.5 Julkisen talouden häiriö, rahoitusjärjestelmän häiriö
7. Sotilaallinen voimankäyttö, E-S sotilaallisten uhkien arviointi (ST2)	7.1 Alueen sotilaallinen uhka				
8. Muut uhkamallit ja häiriötilanteet	8.1 Aurinkomyrsky	8.2 Sisäiset ja ulkoiset henkilöriskit	8.3 Taloustilanteen, huoltovarmuuden ja maailmanpoliittisen tilanteen vaikutukset		

Skenaarioita tarkasteltava sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden näkökulmasta

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	3
1.1 Etelä-Savon maakunta	4
1.2 Alueellisen riskinarvion tausta ja tavoite	7
1.3 Etelä-Savon aiempi alueellinen riskinarvio 2018	9
2. ALUEELLISEN RISKIARVION VALMISTELUPROSESSI	11
2.1 Valmisteluprosessin päävaiheet	11
2.2 Alueellisen riskinarvion laadinnan laaja-alainen työryhmä	14
2.3 Alueellisesti merkittävien uhkien ja häiriötilanteiden tunnistaminen	18
3. ALUEELLISESTI MERKITTÄVIEN RISKIEN ARVIOINTI	20
3.1 Tunnistettujen uhka- ja häiriötilanteiden arviointi	20
3.2 Yhteenveto Etelä-Savon 10 merkittävimmästä uhka- ja häiriötilanteesta	22
3.3 Luonnon aiheuttamat onnettomuudet ja sään ääri-ilmiöt	24
3.3.1 Rajuilmat ja matalapainemyrskyt (kesämyrskyt)	24
3.3.2 Talvimyrskyt	27
3.3.3 Tulvat	30
3.3.4 Laajat metsä- ja maastopalot	34
3.3.5 Pitkittynyt ja poikkeuksellinen sääilmiö	37
3.4 Alueelliset suuronnettomuudet	40
3.4.1 Kriittiseen infraan tai yhteiskuntaan vaikuttava suuri rakennuspallo	40
3.4.2 Vakava CBRNE -onnettomuus ja ympäristöonnettomuus	43
3.4.3 Vakava tieliikenneonnettomuus	49
3.4.4 Vakava raide-, lento- tai sisävesiliikenneonnettomuus	54
3.5 Infrastruktuurin häiriöt	61
3.5.1 Alueelliset vesihuollon häiriöt	62
3.5.2 Alueelliset voimahuollon häiriöt	65
3.5.3 Alueelliset ICT- häiriöt	70
3.5.4 Kuljetus- ja logistikan häiriöt	74
3.5.8 Lääkkeiden ja lääkintätarvikkeiden saatavuus ja jakeluhäiriö	78
3.6 Muu yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta ja terrorismi	82
3.6.1 Yhteiskuntajärjestystä vaarantava toiminta, terrorismi ja väkivaltainen liikehdintä	83
3.6.2 Laajamittainen maahantulo	87
3.7 Terveysturvallisuuden häiriöt	91
3.7.1 Laajamittaiset tartuntataudit	93
3.7.2 Eläintaudit	98

3.7.3 Monipotilastilanteet	101
3.7.4 Mikrobilääkeresistenssi	103
3.7.5 Kasvintuotannon riskit ja häiriötilanteet	106
3.8 Laaja-alainen vaikuttaminen	111
3.8.1 Kyberhyökkäys	111
3.8.2 Kriittisen infran häiriöt (käsitellyt kohdassa 3.5 kokonaisuutena)	113
3.8.3 Informaatiovaikuttaminen	115
3.8.4 Poliittinen, taloudellinen ja sotilaallinen vaikuttaminen	118
3.8.5 Julkisen talouden häiriö, rahoitusjärjestelmän häiriö	120
3.9 Etelä-Savon sotilaallinen riskinarvio	122
3.10 Muut uhkamallit ja häiriötilanteet	124
3.10.1 Aurinkomyrsky	124
3.10.2 Sisäiset ja ulkoiset henkilöriskit	129
3.10.3 Taloustilanteen, huoltovarmuuden ja maailmanpoliittisen tilanteen vaikutukset	132
4. ALUEELLISEN RISKIARVION JAKELU JA HYÖDYNTÄMINEN	133
5. KOONTITÄULUKKO ETELÄ-SAVON UHKASKENAARIOISTA	134
LÄHTEET	135
LIITTEET: UHKAMALLIEN ARVIOINTITÄULUKOT	137

Etelä-Savon merkittävimmät uhka- ja häiriötilanteet:

Uhka-/häiriötilanne	Riskiluku	Todennäköisyys
1. Laajamittaiset tartuntataudit, pandemia	420	5
2. Alueelliset ICT-häiriöt ja kyberhyökkäys	360	5
3. Talvimyrskyt	360	5
4. Rajuilmat ja matalapainemyrskyt (kesämyrskyt)	315	5
5. Alueelliset voimahuollon häiriöt	315	5
6. Pitkittynyt ja poikkeuksellinen sääilmiö	300	5
7. Vakava CBRNE- ja ympäristöonnettomuus	300	4
8. Alueelliset vesihuollon häiriöt tai muun kriittisen infran häiriöt	300	4
9. Laajamittainen maahantulo	300	5
10. Aurinkomyrsky	264	4
Sotilaallinen uhka		ei arvioida

Etelä-Savo 06/2021

PAIKALLISET 24.6.2021 21:50

Keskiviikkoisen Aatu-myrskyn tuhojen korjaaminen jatkuu Etelä-Savossa vielä juhannusaattona - Sähköt saadaan suurimmalle osalle torstaina

Järvi-Suomen energian kunnossapitopäällikkö Juuso Ruottinen kertoo, että eilinen myrsky oli tuulien puolesta pahin pariin vuoteen.

Savonlinna 06/2021

PAIKALLISET 26.6.2021 2:28

Salama sytytti kerrostalon tuleen Savonlinnan Asemantiellä juhannusyönä - Rakennus on erittäin pahasti vaurioitunut, 15 henkeä evakuoitiin

Kalajoen maastopalo 07/2021

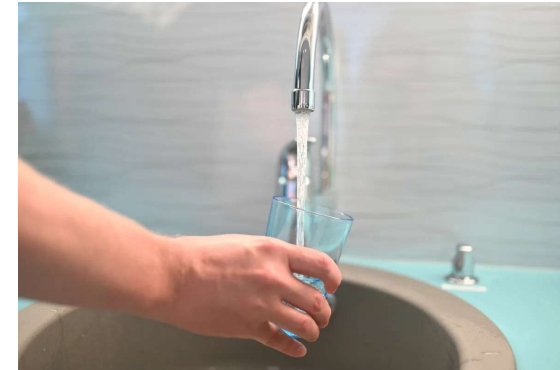

KOTIMAA

Kalajoen maastopalot ovat suurimmat 50 vuoteen – kuvat näyttävät valtavan tuhon

Kalajoen laajaa maastopaloa on sammutettu maanantaista lähtien. Eilen paloalueen kooksi arvioitiin noin 300 hehtaaria.

Juva 08/2021

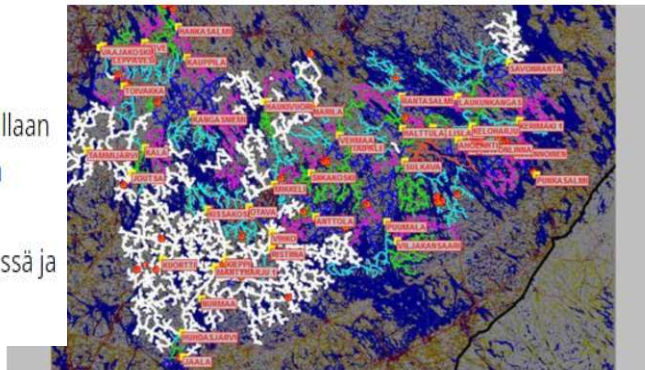
ETUSIVU » PAIKALLISET 17.8.2021 16:36 | Päivitetty 18.8.2021 13:07

Juvalla jatkuu juomaveden keittäminen ja jakelu vielä päivien ajan - Vedenkeittimen teho ei riitä bakteeria vastaan

Tykkylumi Mäntyharju ja Pertunmaa 01/2011

Lumi hankaloittaa korjaustöitä

Sähkönjakelun ongelmat alkoivat toden teolla tiistaina aamuyöllä. Pahimmillaan ilman sähköä on Etelä-Savossa ollut 30 000 taloutta. Sähkövikojen syynä on painava lumi, joka kaataa riukuuntunutta puuta sähkölinjoille. Yhteensä sähkölinjaa on häiriöalueella noin 3 000 kilometriä. Korjaustyöt ovat käynnissä ja nyt odotetaan pakkasia.

Sähköt ovat poikki valkoisilla alueilla. Verkon tila tiistaina kello 8.40. Kuva: Suur-Savon Sähkö

Digitaalinen turvallisuus 06/2021

"Kaikissa OYSin yksiköissä tietoliikennekatkos aiheutti epävarmuutta" – Kysyimme, vaaransiko ongelma potilasturvallisuutta?

Oulun yliopistollisen sairaalan tietotekninen ongelma johti yhteispäivystyksessä potilaiden odotusaikojen pidentymiseen sunnuntaina.

Lähteet: Kotimaiset lehdet

Myrsky kaatoi puita Mikkeliissä, Kalevan kisat keskeytettiin Joensuussa hetkeksi, meteorologi varoittaa kovista puuskista Länsi-Suomessa

Mikkelin alueella riehunut myrsky on kaatanut puita monin paikoin. Pelastustoimen mukaan henkilövahingoilta on välttytty. Kovat puuskat pyyhkivät vielä Suomen yli.

KOTIMAA

Kolme nuorta kuollut liikenne- onnettomuudessa Savonlinnassa

Neljäs henkilö vietiin sairaalaan.

Heidi Vaalisto
30.7. 11:32

HENKILÖAUTOLLA liikkeellä ollut neljän nuoren seurue joutui vakavaan liikenneonnettomuuteen lauantaina kello kuudelta aamulla. Onnettomuus tapahtui Rantasalmentiellä, lähellä Savonlinnan keskustaa.

Kotimaa | Tulipalot

Mikkelin keskustassa palaa rakenteilla oleva kerrostalo

Palon sammutustyöt ovat yhä käynnissä. Poliisi ja pelastuslaitos tutkivat sen syytymissyytä, mutta syystä ei tiedoteta vielä tutkinnan tässä vaiheessa.

Alueellisen riskinarvion jalkauttamistoimenpiteitä:

Riskinarvion esittelyseminaari

- 21.4. klo 12.00-14.30
- Valmiusjohtoryhmä, riskinarvion työryhmä, YT-viranomaiset, hyvinvointialueen toimialat, kuntien edustajat
- Riskinarvion ja toimintaohjekorttien esittely, jatkotyö

Viestintä

- Valmiusjohtoryhmän nimissä tiedotteet, julkisen version julkaisun jälkeen
- Esillä mediassa, pelastuslaitoksen some-kanavilla jne.

Toimintaohjekortit

- Valmisteltiin keväällä riskinarvion myötä, yhteisesti hyväksytty valmiusjohtoryhmän kautta
- Yhteinen ymmärrys johtosuhteista, vastuista ja rooleista häiriötilanteissa

Valmiussuunnitelmapohjat

- Kunnille tuotettu syksyllä 2022 ja jaettu valmiussuunnittelun työpajapäivien myötä käyttöön otettavaksi
- Hyvinvointialueen toimialoille valmisteltu kesän 2023 aikana, päivitykset menossa

1.1. Rajuilma ja matalapainemyrsky

Riskin kuvaus ja uhkakuvan tausta: Rajuilma ja matalapainemyrsky uhkamalli/häiriötilanne koostuvat ukkosmyrskyn, voimakkaan vesisateen, myrskyn, ukkosen tai trombin aiheuttamista uhista ja häiriöstä. Runsaita ja tulvimista aiheuttavia sateita esiintyy Suomessa keväästä syksyyn. Sadevaroituksissa on käytössä kolme vaaratasoa. Sateista annetaan varoituksia enimmillään 5 vuorokautta etukäteen. On tärkeää huomata, että rankimpien sateiden havaitseminen on erittäin haastavaa, sillä pienen kokonsa johdosta ne osuvat harvoin havaintoasemalle. Rankka sade voi esiintyä missä päin Suomea tahansa.

Myrskyt ovat suuren mittakaavan voimakkaita matalapaineita. Myrskyn määritelmässä tuulen nopeus tulee ylittää 10 minuutin keskiarvona tietyn kynnysarvon, mikä Suomessa on 21 m/s (noin 76 km/h), mutta kansainvälisesti käytetään arvoa 25 m/s (90 km/h). Myrskypuuskat voivat olla yli 30 m/s.

Trombi (tornado) on raju, paikallinen, suppea-alainen ja kestoltaan yleensä lyhyt paikallinen myrskypöyrre, joita Suomessa tavataan kesäisin. Heikon trombin puuskat ovat vähintään 18 m/s. Ukkonen - Kun kuuropilvi sähköistyy niin paljon, että sen varaukset purkautuvat salamoina, pilvestä on tullut ukkospilvi. Ukkonen voidaan ilmiönä määritellä salamoiden esiintymiseksi. Ukkonen voi kestää muutamasta minuutista jopa yli vuorokauteen.

Riskin kuvaus Etelä-Savo: Salpausselän vaikutus ohjailee säärintamia Etelä-Savon kannalta. Myös Etelä-Savon alueella laajat vesistöalueet joko ohjaavat säärintamia. Alueen mäkisyys ohjaa myös säärintamia. Molemmat näistä tekijöistä voivat aiheuttaa herkemmin rajuja paikallisia vaikutuksia, vaikeuttaen samalla säärintamien liikkeiden ennustettavuutta.

Etelä-Savon alue on rikkonainen laajojen vesistöjen, metsäalueiden sekä vesistöjä kiertävien tieyhteyksien kannalta. Metsävaltaisuus tuottaa rajuilmoilla herkemmin puuston aiheuttamia seurausvaikutuksia. Alueella on mahdollisuus myös isoihin taloudellisiin vaikutuksiin myrskytuhojen seurauksena. Myrskyt katkaisevat herkemmin esimerkiksi tieyhteyksiä vesistöjen taakse ja kiertoreitit ovat pitkiä.

Sähköverkot alueella ovat haavoittuvampia niiden rikkonaisuuden ja pitkien ilmajohtojen vuoksi. Etelä-Savossa on paljon ikääntyvää, kotona tuetusti asuvaa väestöä. Heidän tilanteensa kotona saattaa nopeastikin muuttua sähköjen ja ICT-yhteyksien katketessa myrskytilanteessa. Etelä-Savon alueen erityispiirre on myös runsas kausiväestö ja laaja loma-asutus.

Etelä-Savon alueella on kesäaikana myös runsaasti yleisötapahtumia erilaisissa ulkotiloissa, joista osa on melko suuria. Mahdollinen alueelle osuva säärintama voi aiheuttaa yleisötapahtumassa tapaturmia, henkilövahinkoja sekä laitteiden ja rakenteiden rikkoontumisia.

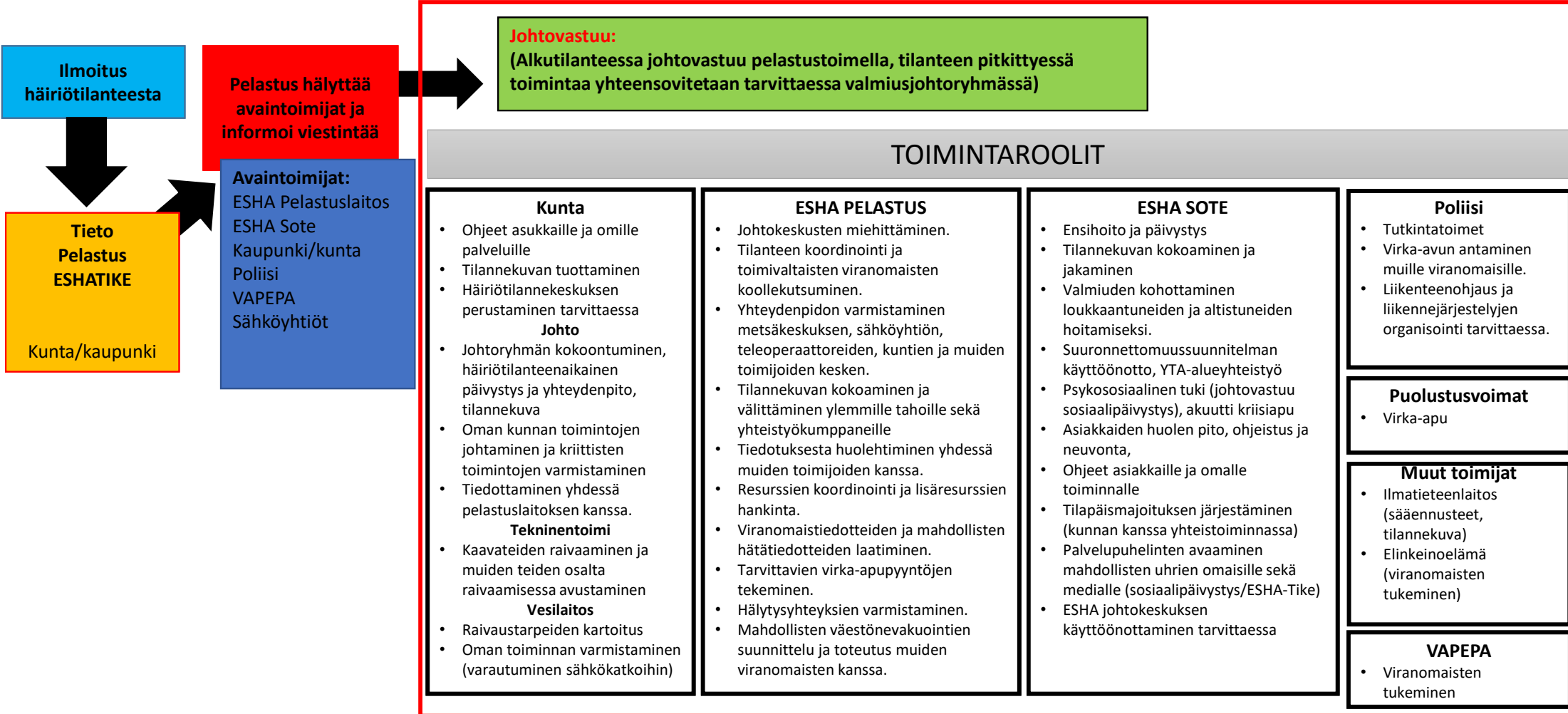
Riskiarvio	Todennäköisyys	Vaikutusarvio
Etelä-Savo	5	3
KORKEA		

Skenaarion nimi: 1.1 Rajuilmat ja matalapainemyrskyt (kesämyrsky)						
Todennäköisyyden arviointi	Hyvin matala	Matala	Keskimmä- räinen	Korkea	Hyvin korkea	Selitys
					X	Tilastot ja työryhmän asiantuntija-arvio: useammin kuin kerran 10 vuodessa.
Seurausten arviointi						
Välittömät vaikutukset	Ei vaikutusta, vähäinen (1)	Lievä (2)	Merkittävä (3)	Erittäin merkittävä (4)	Selitys	
Vakavat henkilövahingot	X				Tapahtuneissa tilanteissa ei yleensä vakavasti loukkaantuneita.	
Taloudelliset vahingot			X		Voi aiheuttaa laajoja sähkökatkoja, metsätuhoja ja erilaisia infran häiriöitä.	
Ympäristövahingot		X			Voi aiheuttaa infran häiriöiden kautta lieviä ympäristövahinkoja.	
Yhteiskunnalliset vaikutukset	Ei vaikutusta, vähäinen (1)	Lievä (2)	Merkittävä (3)	Estävä tai vaarantava (4)	Selitys	
Johtaminen		X			Häiriöiden kesto yleensä päiviä, korkeintaan viikko, tilanne voi vaatia häiriötilannekeskuksiin tukeutumista.	
Sisäinen turvallisuus		X			Kritiikkiä, ylimääräistä vaivaa ja elämänmuutoksia kuntalaisille.	
Alueen talous, infrastruktuuri ja huoltovarmuus			X		Häiriöiden kesto voi olla useita vuorokausia, mahdollisen sähköhäiriön seurauksena voivat monet toiminnot pysähtyä tai saada seurausvaikutuksia.	
Väestön toimintakyky ja palvelut		X			Kesto voi olla vuorokausia, joitakin yksittäisiä palveluja voi keskeytyä.	
Henkinen kriisinkestävyys		X			Vaikutus melko lyhytaikainen, ei kohdistu useaan viranomaiseen, Etelä-Savossa ihmiset tottuneet näihin	
Häiriöiden ketjuuntuminen	Ei vaikutusta, vähäinen (1)	Lievä (2)	Merkittävä (3)	Estävä tai vaarantava (4)	Selitys	
				X	Voi aiheuttaa keskeytyksiä useampiin palveluihin ja toimintoihin, joiden kesto voi olla vuorokausia ja alue laaja.	
Arvion luotettavuus	Vähäinen	Keskimmä- räinen	Korkea	Selitys		
			X	Monialaiset asiantuntijat mukana, peillattu kotimaiseen ja alueelliseen historiaan ja tapahtuneisiin tilanteisiin		

1.1. Raju ilma ja matalapainemyrsky

Tilanne, jossa äkillinen ja nopeasti kehittyvä säätilan voimakas muuttuminen koskettaa suurta määrää ihmisiä.

Tilanteen johto- ja viestintävastuu alkuvaiheessa pelastustoimella

Etelä-Savon
hyvinvointialue

ELOISA

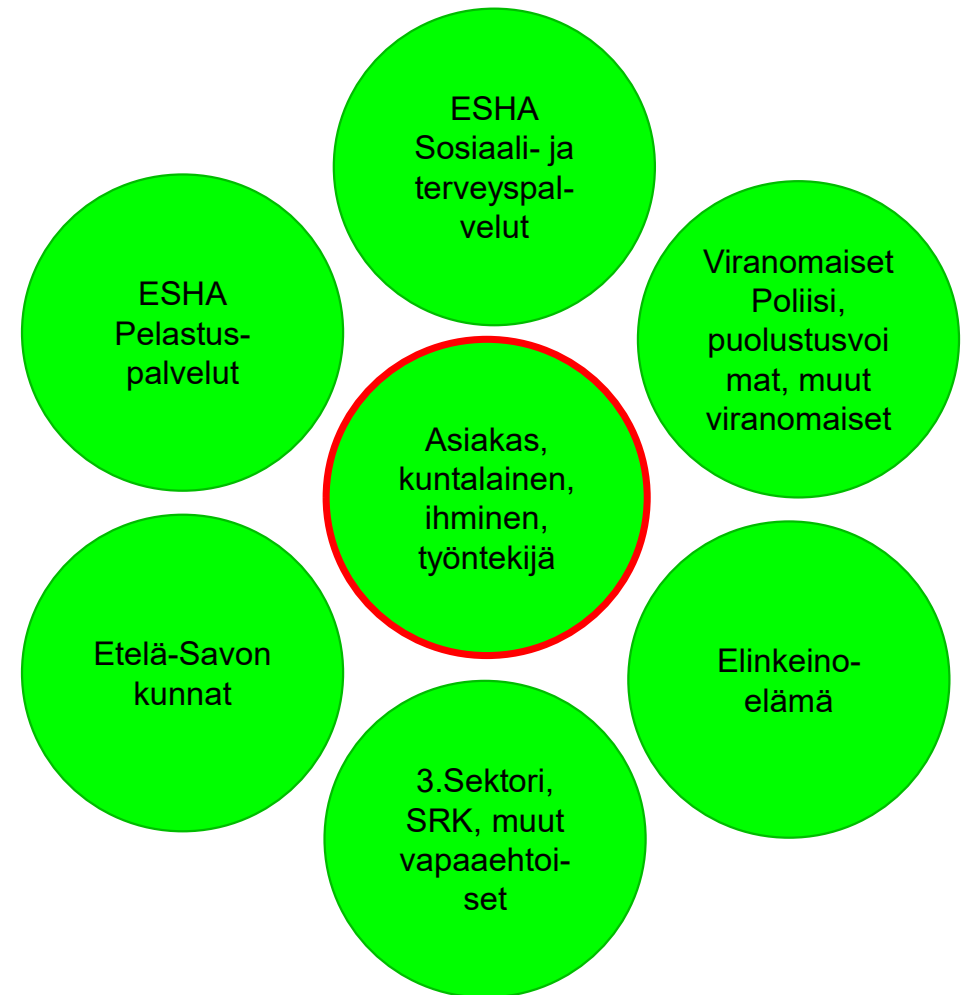
ETELÄ-SAVON
PELASTUSLAITOS

Maakunnallinen yhteistyö

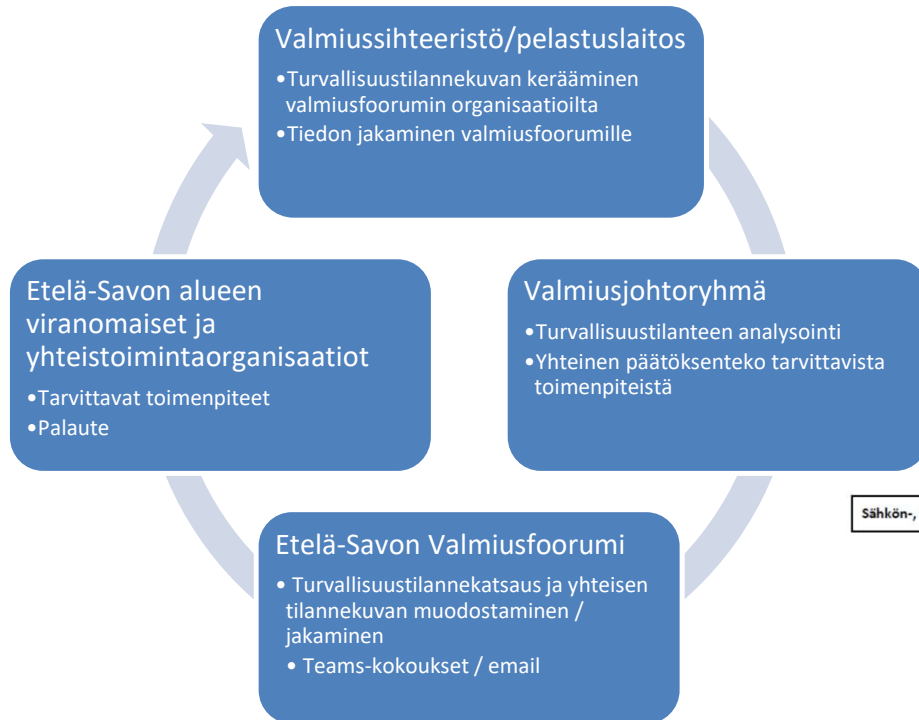

Etelä-Savon hyvinvointialueen kokonaisturvallisuus

- Etelä-Savon hyvinvointialueen kokonaisturvallisuutta valmistellaan hyvinvointialueen organisaation ja Etelä-Savon maakunnan näkökulmasta kokonaisuutena.
- Turvallisuutta tarkastellaan sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden näkökulmasta.
- Turvallisuus on laaja, monipuolinen ja monialainen toimintaympäristö, jonka uhkakuvat ja riskit ovat vaikeasti ennustettavissa sekä nopeastikin kehittyviä tilanteita.
- **Ennakoiva** toimintamalli, **tunnistetaan** ja **ennalta ehkäistään** ongelmia ja uhkia, tilannekuvan **ylläpito** ja **jakaminen**, **reagoidaan** häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä suunnitellaan ja varmistetaan **toipuminen** häiriö- tai poikkeustilanteista.
- Kokonaisturvallisuus on poikkihallinnollista **yhteistyötä** organisaatiossa, kunnissa ja eri toimijoiden välillä.

Etelä-Savon valmiusjohtoryhmä ja -foorumi

Etelä-Savon
hyvinvointialue

ELOISA

ETELÄ-SAVON
PELASTUSLAITOS

**Sopimukset, yhteiset mallit ja
suunnitelmapohjat**

ESHA ja kuntien välinen sopimus

- Uudet sopimukset laadittu ja allekirjoitettu alkuvuodesta 2024
- Hälytykset, viestintä, tilannekuva
- Koulutukset, harjoitukset
- Yhteyshenkilöt HA <-> Kunta
- Suunnitelmat ja yhteensovittaminen
- Häiriötilannekeskukset
- Roolit, vastuut ja yhteistoiminta

SOPIMUS KUNNAN/KAUPUNGIN YHTEISTYÖSTÄ VARAUTUMISESSA HÄIRIÖ- JA POIKKEUSOLOIHIN

1. OSAPUOLET	
Etelä-Savon hyvinvointialue Y-tunnus:3221315-8 Osoite: Porrassalmenkatu 35-37, 50100 Mikkeli Jäljempänä: hyvinvointialue	xxx kunta/kaupunki Y-tunnus: Osoite: Jäljempänä:
2. SOPIMUKSEN TARKOITUS	
Tällä sopimuksella hyvinvointialue ja xxx kunta/kaupunki sopivat pelastuslain (379/2011) 65 §:n perusteella yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa ja valmiuslain (1552/2011) 120 §:n perusteella pelastustoimen ja väestönsuojelun erityisjärjestelyistä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain (612/2021) 50 §:n 4 mom. ja Valtioneuvoston asetuksen 308/2023 valmiuden ja varautumisen yhteensovittamisesta hyvinvointialueella.	
3. YHTEISTOIMINTA JA MENETTELYTAVAT	
Hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyön menettelytavat kuvataan erillisessä asiakirjassa. (Liite 1.)	
4. SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO JA PÄÄTTYMINEN	
Tämä sopimus tulee voimaan x.x.2023 ja on voimassa valtuustokauden ajan. Sopimus tulee uusiksi vähintään hyvinvointialueen valtuustokausittain. Sopimus päättyy, mikäli sopimusosapuolena oleva xxx kunta/kaupunki siirtyy hallinnollisesti toisen hyvinvointialueen pelastuslaitoksen toimialueeseen tai kunta lakkaa olemasta jollakin kuntajakolain (1698/2009) 3 § määrittelemällä tavalla. Sopimus voidaan irtisanoa osapuolten toimesta kuuden (6) kuukauden irtisanomisaajalla. Irtisanomisaika lasketaan sen kuukauden viimeisestä päivästä lähtien, jonka aikana irtisanominen on kirjallisesti tehty. Sopimus on oikeus purkaa, jos toinen osapuoli on olennaisesti rikkonut sopimusvelvoitteita.	
5. VASTUUNRAJOITUS JA ERIMIELISYYDET	
Tämä sopimus rajoittuu hyvinvointialueen ja kunnan yhteistyöhön varautumisessa. Sopimuksella ei voida siirtää kunnan/kaupungin vastuulla olevia varautumisen, valmiussuunnittelun tai väestönsuojelun tehtäviä hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue ja kunta eivät takaa, että kaikkia liitteessä 1. ja 3. esitettyjä palveluita kyetään toteuttamaan laajoissa häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa.	

Kuntien valmiussuunnitelmapohja 2022

1	2	3
Kunnan logo	SISÄLLYS	
	1 JOHDANTO..... 4	3.11 Sosiaali- ja terveyspalvelut.....17
	1.1 Salassapito..... 4	3.12 Pelastustoiminta.....17
	1.2 Säädosperusta..... 4	3.13 Häätötyö.....18
	1.3 Käsitteet..... 5	3.14 Viranomaisyhteistyö.....18
	1.4 Suunnitteluohjeet..... 6	3.15 Kunnan evakuoinnit.....19
	1.5 Elintärkeät toiminnot..... 7	3.16 Kunnan häiriötilanne.....19
	1.6 Vuosisuunnittelu, hyväksyntä, jakelu ja säilyttäminen..... 8	4 VARAUTUMINEN POIK.....20
	1.7 Henkilöstö koulutus ja perehdytys..... 8	4.1 Kunnan johtokeskus.....21
	1.8 Arviointi ja kehittäminen..... 9	4.2 Varaukset ja työvoiman käyttö.....21
	2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KESKEISIMMÄT UHAT KUNTA TAI KAUPUNKI..... 9	4.3 Päivittäistavarahuolto.....21
	2.1 Maakunta toimintaympäristönä..... 9	4.4 Huoltovarmuus ja materiaallinen varautuminen.....22
	2.2 x kunta toimintaympäristönä (kunta täyttää)..... 9	5 KUNNAN TOIMIALOJEN VALMIUSSUUNNITTELU.....22
	2.3 Kunnan keskeiset riskit ja uhkakuvat..... 10	5.1 Ostopalvelut ja palveluiden saatavuuden varmistaminen.....23
	3 VARAUTUMINEN NORMAALIOLOJEN HÄIRIÖTILANTEISIIN..... 12	5.2 Kunnan hallinto.....23
	3.1 Johtaminen..... 12	5.3 Varhaiskasvatus, koulutus, vapaa-aika.....23
	3.2 Johtoryhmän tehtävät normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa..... 12	5.4 Tekninen toimi.....23
	3.3 Toimialojen johtaminen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa..... 13	5.5 muut toimialat.....24
	3.4 Tehtävien priorisointi..... 13	5.6 Kunnan konserniyhtiöt.....24
	3.5 Tiedottaminen ja kriisiviestintä..... 13	LÄHTEET
	3.6 Tilannekuva..... 13	LIITTEET
	3.7 Valmiudensäättäminen..... 14	Liite 1. Kunnan valmiussuunnitelman liitteet
	3.8 Valmiustilanteen purkaminen ja tilanteen normalisointi..... 16	Liite 2. Valmiuslain velvoitteet kunnan toimintaan
	3.9 Väestönsuojelu..... 16	
	3.10 Etelä-Savon hyvinvointialue..... 17	

Kunta X valmiussuunnitelma yleinen osa

www.kunta x.fi

Hyväksytty: kunnan tai kaupunginhallitus xx.xx.xxxx

Versionhallinta:

Päivämäärä	Muutos	Tekijä

Häiriötilannekeskusmallin suunnitelmapohja 2022

ETELÄ-SAVON HYVINVOINTIALUEEN häiriötilannekeskusmallin perussuunnitelma

24.1.2023

2

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	3
1.1	Varautuminen.....	4
1.2	Yhteiskunnallinen toimintakyky ja henkinen kriisikestävyys.....	4
1.3	Jatkumis- ja toipumissuunnittelu.....	5
1.4	Väestön evakuointi ja siirtäminen.....	6
2	Johtaminen.....	6
2.1	Yleinen johtovastuu ja toimijat.....	6
2.2	Häiriötilannekeskusjohtamisen perusteet.....	7
3	Häiriötilannekeskuksen toiminta.....	10
3.1	Keskuksen perustaminen.....	10
3.2	Kunnan suunnittelemat häiriötilannekeskukset.....	12
3.3	Kunnan häiriötilannekeskuksen vastuuhenkilöt.....	12
4	Suorituskyvyn saavuttaminen.....	13
4.1	Perustamisprosessi.....	13
4.2	Yleiset järjestelyt.....	15
4.3	Saavutettavuus ja erityisryhmät.....	16
4.4	Häiriötilannekeskuksen palvelutuotanto.....	17
4.5	Toiminta eri palvelutilanteissa.....	19
5	Viestintä.....	19
5.1	Vastuuhenkilöt.....	21
6	Turvallisuussuunnittelu.....	21
7	Harjoittelu.....	22
8	Toiminnan vakiinnuttaminen.....	23
9	Yhteystietoja.....	24
10	Versiohistoria.....	24

ESHA valmiussuunnitelma 2024

Etelä-Savon hyvinvointialueen valmiussuunnitelma yleinen osa, julkinen

LUONNOS VERSIO 1.0

1 § Valmiussuunnittelu

- 1) valmiuden säätelyn tasot ja hälytysjärjestelyt;
- 2) menettelytavat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 51 §:ssä tarkoitetun tilannekuvatiedon keräämiseksi ja jakamiseksi;
- 3) suunnitelmat henkilöstö-, tila- ja materiaaliresurssien sekä tukipalveluiden toiminnan riittävyyden varmistamiseksi;
- 4) suunnitelmat yhteistyön toteutuksesta viranomaisten, yksityissektorin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa häiriötilanteisiin varautumisessa ja hoitamisessa;
- 5) suunnitelmat sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön valmiuskoulutusten ja valmiusharjoitusten toteutuksesta ja seurannasta;
- 6) suunnitelmat valmiustoimintaan liittyvästä yleisestä viranomaisviestinnästä sekä viestinnästä häiriötilanteissa.

29.3.2023

ESHA toimialojen valmiussuunnittelu

**Etelä-Savon hyvinvointialueen
toimialan
valmiussuunnitelmaohje/pohja**

- Toimialojen valmiussuunnittelu pohjautuu yhteiselle pohjalla ESHA:lla
- Toimialan valmiussuunnittelu tehdään turvaluokiteltuna ja TL IV tasolla
- Toimialojen valmiussuunnittelu perustuu enemmän toimialaa koskeviin tehtäviin, toimintaan ja toimenpiteisiin eli toimimiseen häiriötilanteessa.
- Toimialan kriittisten toimintojen ja palveluiden arviointi
- Johtaminen ja päätöksenteko häiriötilanteessa
- Toimialan henkilövaraukset (VAP), ajoneuvovaraukset, toimitilavaraukset ja väistötilat
- Toimialan materiaalsen varautumisen suunnitelma
- Toimialakohtainen työryhmä valmiussuunnitteluun

19.6.2023

Yksityisen palvelutuottajien ohjaus varautumisesta

Pohjautuu 308/2023 asetukseen ja 4 §:

- Jos hyvinvointialue sopii järjestämisvastuullaan olevan toiminnan hankkimisesta yksityiseltä palveluntuottajalta, on hyvinvointialueen sovittava myös:
 - 1) tilannekuvan ylläpitämisestä;
 - 2) tilannekuvan välittämisestä hyvinvointialueen lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskukselle; sekä
 - 3) ilmoitusmenettelystä häiriötilanteissa.
- Hyvinvointialueen tulee lisäksi edellyttää yksityiseltä palveluntuottajalta suunnitelmaa valmiudesta ja jatkuvuudenhallinnasta.

Yksityisen palveluntuottajan valmiussuunnitelma 202x

KIRJOITA TÄHÄN YRITYS/PAIKKAKUNTA

Sisällysluettelo

Käsitteet.....	2
Johdanto	3
Sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnitelma	4
Kuvaus toimintaympäristöstä ja toiminnasta	4
Yksikön kuvaus	4
Palveluntuotannon varautumisen säädöspöytä	4
Uhat, riskit ja resurssit.....	4
Kansallinen riskiarvio	5
Alueellinen riskiarvio	5
Palveluntuottajan riskianalyysi	6
Palveluntuottajan riskianalyysitaulukko	7
Toiminta onnettomuus- ja häiriötilanteissa	7
Riski/skenaario 3.2 (E-S alueellinen riskiarvio)	8
Riski 1.5 pitkäkestoinen hellejakso	8
Riski 6.1 kyberhyökkäys	8
Toiminta häiriötilanteissa	8
Häiriötilanne 1	9
Häiriötilanne 2	9
Häiriötilanne 3	9
Oman toiminnan turvaaminen	9
Tukipalvelut.....	9
Hoidolliset tukipalvelut	10
Ei hoidolliset tukipalvelut	10
Hallinnolliset tukipalvelut	10
Psykososiaalinen tuki häiriötilanteissa	10
Häiriötilanteen ja poikkeusolojen muutokset tehtäviin	11
Häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaisia yhteystietoja	11
Tilannekuva, hälytysjärjestelmä, viestiyhteydet ja johtaminen erityistilanteissa	11
Häiriötilanteen ilmoitusprosessi	13
Seuranta ja arviointi	13
Palautuminen häiriötilanteesta	14
Liitteet	14

Yhteinen valmiuden säätämismalli ja ennakkovaroitukset

Perusvalmius	Tehostettu seuranta	Tehostettu valmius	Täysvalmius
• Normaalityttilanne ja valmius • Aktiivinen ESVA-TIKE 24/7/365 (sote-pela) • Tarvittaessa käynnistetään tehostettu seuranta	• Aktiivinen tilanteen seuranta • Valmistautuminen valmiuden kohottamiseen • Tiivistetään tilannakuvan keräämistä • Ilmoitus johtoryhmälle • Tilannepäiväkirja merkintä • Yhteistyö laajoissa tilanteissa ISTIKE ja ISSOTE (valmiuskeskus)	• Tehostettu tilannekuva • ESHA turvallisuus- ja häiriötilannevalmiusjohtoryhmälle tieto tehostetusta valmiudesta • Lisähenkilöressurssien ennakkohälytykset • Tilannepäiväkirjan avaus • Tehostetun valmiuden suunnitelmat ja ohjeet käyttöön • Ilmoitus kunnan johtoryhmälle • Ennakoilmoitus Vapepa:lle, jos tilanne sen vaatii • Viestintäyksikön ja muiden tukipalveluiden aktivointi • Tehostettu viestintä	• ESHA turvallisuus- ja häiriötilannevalmiusryhmä kokoontuu säännöllisesti • Perustetaan Pel-Joke (P31 tai nimetyn pelastustoiminnan johtajan päätöksellä) • Perustetaan tarvittaessa ESHA JOKE (sote-pela-muut toimijat) • Täysvalmiussuunnitelmien käyttöönotto • Lisäressurssien turvaaminen ja ei kriittisten toimintojen priorisointi kriittisiin toimintoihin • Virkatyön priorisointi • Hätätyö • Virka-apu toiset HA:t, muut viranomaiset • Yhteisen tilannepäiväkirjan ylläpito (Krivat) • Tilannekuva • ESHA TIKI, ESHA JOKE • ISTIKE ja ISSOTE valmiuskeskus • Tiivis yhteistyö tapahtumakunnan /- kuntien kanssa, muut viranomaiset, järjestöt, elinkeinoelämän kanssa. • Kunnan/ kuntien häiriötilannekeskukset • Tehostettu häiriötilanneviestintä yhdessä muiden toimijoiden kanssa

Valmiuden säätelyistä päättää hyvinvointialuetta koskevien häiriötilanteiden osalta hyvinvointialuejohtaja

Pelastustoiminnan johtajan toimivaltaan kuuluvien onnettomuus- ja häiriötilanteiden aikaisten valmiuden nostosta päättää pelastustoiminnan johtaja

Valmiuden nostokäskey voi tulla myös puolustusvoimilta

Etelä-Savon hyvinvointialueen valmiuden säätämismalliin luodaan toimialakohtaiset indikaattorit, parametrit ja toimenpiteet. Värikoodin tarkoitus on lisätä tilannekuvan havainnollisuutta.

Etelä-Savon hyvinvointialueen toimialojen yhteyshenkilöt kuntiin -> nimetty uudelleen 2023

Eloisan toimialojen yhteyshenkilöt kuntien yhteistyöhön						
KUNTA/KAUPUNKI	ELOISAN TOIMIALA	Nimi + varahenkilö 1-2 kpl)	Virka/toimi	Matkapuhelin	Sähköposti	Virvenumero (jos on)
Enonkoski	Terveyspalvelut					
	Ikääntyneiden palvelut					
	Sosiaalipalvelut					
Hirvensalmi	Pelastus- ja turvallisuuspalvelut					
	Terveyspalvelut					
	Ikääntyneiden palvelut					
Juva	Sosiaalipalvelut					
	Pelastus- ja turvallisuuspalvelut					
	Terveyspalvelut					

ESHA ja Vapepan välinen sopimus

- Uusi sopimus on tehty kattamaan koko HA toiminnot.
- Sosiaalipalvelut, terveystoimet ja pelastustoimi.

ETELÄ-SAVON HYVINVOINTIALUE

SOPIMUS 1(2)
Etelä-Savon hyvinvointialue
SPR/ Vapaaehtoinen pelastuspalvelu
(Vapepa)

(Päivämäärä)

YHTEISTOIMINTASOPIMUS ETELÄ-SAVON HYVINVOINTIALUEEN TUKE- SESTA

OSAPUOLET

Etelä-Savon <u>hyvinvointialue</u> Y-tunnus:3221315-8 Osoite: Porrassalmenkatu 35-37, 50100 Mikkeli Jäljempänä: <u>Hyvinvointialue</u>	SPR/Kaakkois-Suomen piiri/ Vapaaehtoinen pelastuspalvelu (<u>Vapepa</u>) Y-tunnus: Osoite: <u>Kouvola</u> 5-7, 45100 Kouvola Jäljempänä: <u>Vapepa</u>
---	---

1. SOPIMUKSEN TARKOITUS

Tällä sopimuksella Etelä-Savon hyvinvointialue ja Vapaaehtoinen pelastuspalvelu sopivat hyvinvointialueen tukitehtävistä ja yhteistyöstä häiriö-, onnettomuustilanteissa ja poikkeusoloissa. Tätä sopimusta sovelletaan Etelä-Savon hyvinvointialueen toiminta-alueella.

2. YHTEISTOIMINTA JA MENETTELYTAVAT

Vapepa on vapaaehtoisuuteen pohjautuvaa, viranomaisia tukevaa, pyyteetöntä ja organisoitua kansalaistoimintaa, johon osallistuvat Vapepan jäsenjärjestöjen hälytysryhmät ja vapaaehtoiset toimijat.

Vapaaehtoisen pelastuspalvelu tuottamat hyvinvointialueen tukemisen menettelytavat kuvataan erillisessä asiakirjassa. (Liite 1.)

Ulkomaalaiset, jotka ovat osallistuneet suostuneen vapaaehtoisen pelastuspalvelun toimintaan.

Etelä-Savon
hyvinvointialue

ELOISA

ETELÄ-SAVON
PELASTUSLAITOS

**Yhteinen työkalu häiriötilanteisiin:
Etelä-Savon häiriötilannekeskus**

Häiriötilannekeskus yhteisenä työkaluna

- Laaja-alainen toimintamalli ja kokonaisuus, jota pystytään hyödyntämään matalalla kynnyksellä, arjen häiriötilanteista aina poikkeusoloihin asti.
- Tavoitteena vakioitu toiminnallinen malli, jolla voidaan vastata asukkaiden palveluntarpeeseen ja turvata elintärkeiden palveluiden tuottaminen normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa
- Suunnittelu perustuu hyvinvointialueen lakisääteisiin tehtäviin sekä kunnan velvoitteisiin varautumisesta onnettomuuksiin ja häiriötiloihin sekä niistä palautumiseen
 - ✓ On osa väestönsuojelun kokonaisuutta
 - ✓ HUOM! Kriittisen sähkökäyttöpaikka (VN asetus; TEM 211/2022; 2 § kohta 13)
- Toimii merkittävänä osana yhteiskunnan toimintakykyä ja henkistä kriisinkestävyyttä sekä jatkumis- ja toipumissuunnittelua
 - ✓ Huom! Viestintä on AINA osa toimintaa
- Toiminnan keskipisteenä kuntalainen ja kunnassa sillä hetkellä oleskelevat (esim. kesäasukkaat)
 - ✓ Taustalla tarve tuottaa sellaiset palvelut, joita kuntalainen tarvitsee selviytyäkseen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa sekä kyetäkseen toimimaan myös tapahtuneen jälkeen
 - ✓ Häiriötilannekeskusten tehtävä on osa kunnan valmiussuunnittelua (elintärkeiden palveluiden tuottaminen)
 - ✓ Suunnittelun tavoitteena on siis luoda toimintamalli/työkalu, jolla voidaan vastata tähän asukkaiden kasvaneeseen palveluntarpeeseen em. onnettomuus- ja häiriötilanteissa ja jolla voidaan osaltaan turvata yhteiskunnallista toimintaa
- Toimintamalli skaalautuu joustavasti erilaisten häiriö- tai onnettomuustilanteiden mukaan.
- Samanlaisen toimintamallin toteuttaminen, helpottaa eri toimijoita (viranomaiset, Vapepa) sekä tuen antamista ja saamista Etelä-Savossa.

ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT

Häiriötilannekeskuksen kokonaisuus

- Riittävä tila ruokahuollon järjestämiselle ja juomaveden saatavuuden varmistaminen
- Riittävästi saniteettitiloja
- Rauhalliset ja erilliset tilat lepoon sekä psykososiaalisen tuen toimintaan
- Johtamiselle oma tila
- Ensiavun tila
- Taukotila henkilökunnalle
- Opastaulut eri toimintoihin
- Lapsille ja nuorille omat erilliset tilat.

Ei edellytetä kunnassa uusia tiloja, häiriötilannekeskus perustetaan lähtökohtaisesti nykyisiin rakennuksiin, voi olla myös liiketiloja tai liikenneasemia yms.

- Toimii johtokeskuksen väistöttilana tarvittaessa?
- Kokoamiskeskus/väistötila suuronnettomuuksissa (Pela, Sote)
- Viestintä ja tiedottaminen (sisäinen ja ulkoinen)
- Vedenjakelupiste – vesilaitokset
- Elintarvikkeiden/ruuan jakelupiste (ruokahuollosta vastaavat)
- Hätämajoituspiste, kokoamiskeskus (Sote, Sokri)
- Psykososiaalisen tuen antaminen (kriisipäivystys, Sote, SRK)
- Lääkintä ja ensiapu (Sote, SPR)

Mahdollisuus majoitukseen

Varavoima/varavoiman syöttömahdollisuus

Energiaomavaraisuus 72h toimintaa varten

Toimivat tietoliikenneyhteydet

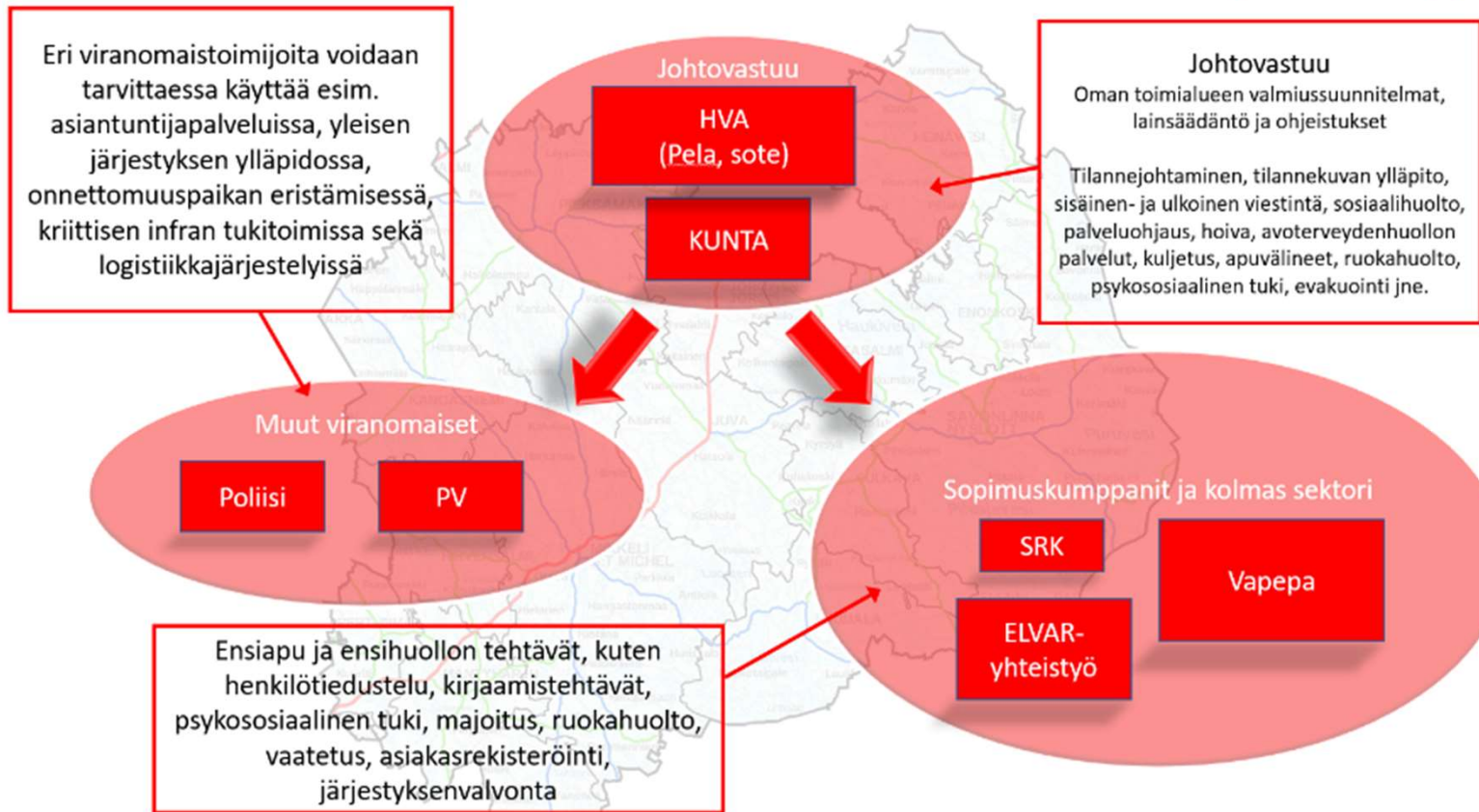
Tilojen esteettömyys/saavutettavuus

Kyky toteuttaa toimintaa 50-200 henkilölle samanaikaisesti

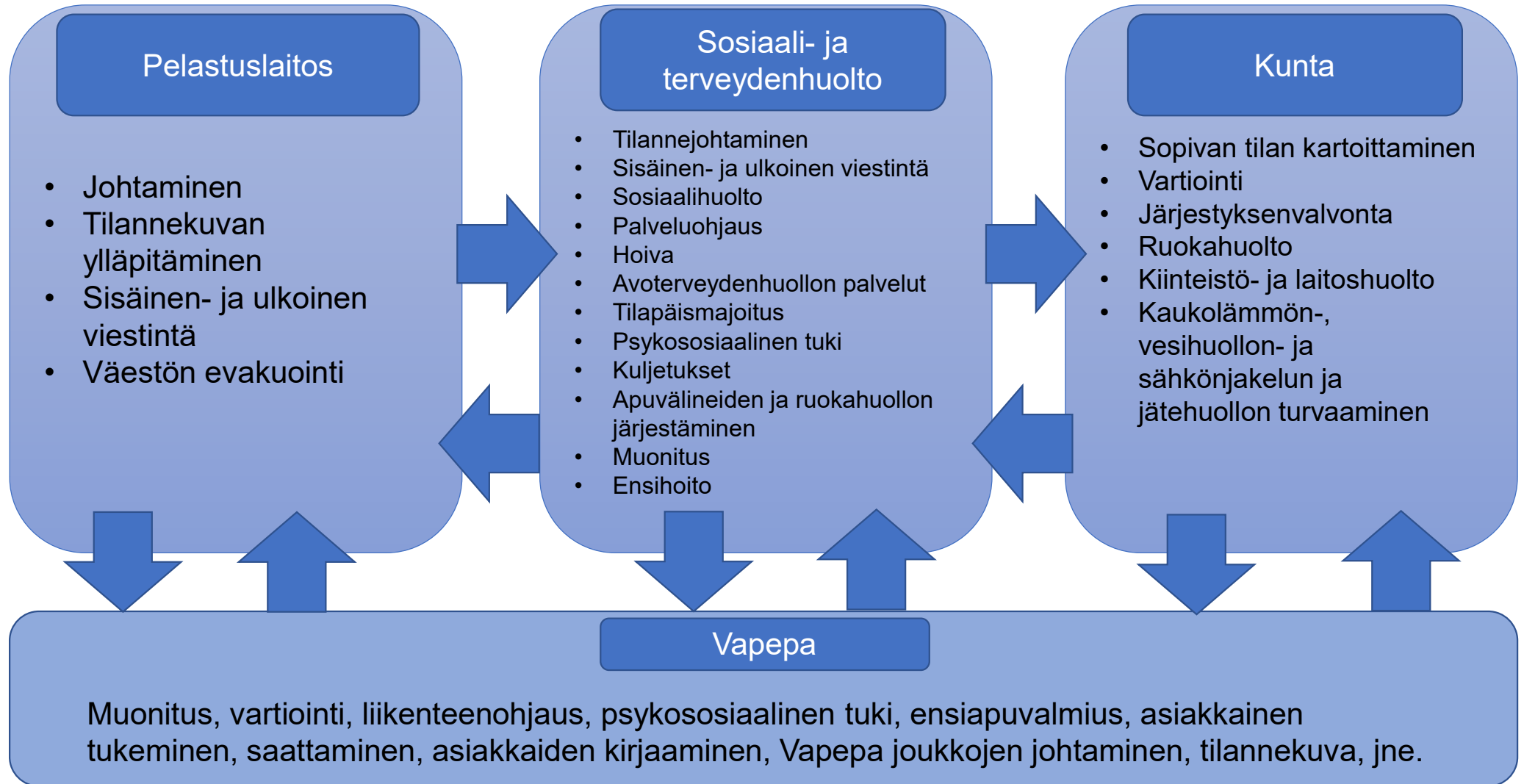
Mahdollisuus rajoittaa asiattomien pääsyä tiloihin

Hyvät kulkuyhteydet kiinteistön alueelle

Johtovastuun muodostuminen

Tehtävät esim.

Häiriötilannekeskuksessa tarjottavia palveluja esim.

- Ensiapuvalmius
- Psykosiaalinen tuki
 - Henkinen huolto
 - Kriisipalvelut
- Muonitus
- Toimii kunnan johtokeskuksen väistötilana tarvittaessa?
- Kokoamiskeskus/väistötila suuronnettomuuksissa?
- Viestintä ja tiedottaminen – ohjeiden mukaan
- Vedenjakelupiste
- Elintarvikkeiden/ruuan jakelupiste
- Hätmajoituspiste, kokoamiskeskus (laajamittainen maahantulo)
- Terveystenhuollon toiminnot – epidemiat -> rokotukset yms.
- Viranomaisten tukipalvelut
- Laajat metsäpalot – huoltotukikohta (muonitus, majoitus, peseytyminen)
- Poikkeusolojen evakuoinnit, suojavaistöjen evakuoinnit
 - Kuntalaisten rekisteröinti (evakuoinnit)
- Kuljetusjärjestelyt

Lähde: Warkauden lehti

Lähde: Turun Sanomat

Lähde: Yle

Turvallisuus on kaikkialla

Lähteet: Suomalaiset media sivustot